

Research Paper**Investigating and explaining the relationship between infrastructural, technical and equipment barriers with the correct and optimal use of students' social network (Shad) from the point of view of school administrators in Doroud city**Mansour Torkiantabar ^{1*}

1. Department of Business Management, ShQ. C., Islamic Azad University, Shahr-e Qods, Iran.

Article Info:**Received:** 2023/04/17**Accepted:** 2023/7/19**PP:** 12

Use your device to scan and read the article online:

DOI: 10.22098/AEL.2023.12822.1269**Keywords:**

Student Social Network (Shad) Infrastructure Barriers Technical Barriers Equipment Barriers.

Abstract**Introduction and Objective:** This study was conducted with the aim of knowing the relationship between infrastructural, technical and equipment barriers with the correct and optimal use of students' social networks (SHAD) from the perspective of school administrators in Doroud city.**Research Methodology:** The present study is a descriptive-survey type of correlation. The statistical population of the study includes 116 school administrators in Doroud city. Due to the limitation of the statistical population, the census method was used and all members of the statistical population were studied. A researcher-made questionnaire was used to collect the data required for the study. The reliability of the questionnaire was estimated at 82% based on the Cronbach's alpha coefficient formula. For analyzing the collected data, frequency, percentage and mean were used in the descriptive statistics section, and in the inferential statistics section, the Pearson and Kolmogorov-Smirnov correlation coefficients were used to determine the normality of the data. SPSS 26 statistical software was used to analyze the data.**Findings:** The research findings showed that from the perspective of school administrators in Doroud city, there is a positive and significant relationship between infrastructure barriers (0.545), technical barriers (0.489) and equipment barriers (0.551) with the correct and optimal use of the students' social network (SHAD).**Discussion and Conclusion:** Without a doubt, paying attention to and strengthening technical and equipment infrastructure can play an important and undeniable role in using and benefiting as much as possible from the students' social network (SHAD).**Citation:** Torkiantabar M. (2026). Investigating and explaining the relationship between infrastructural, technical and equipment barriers with the correct and optimal use of students' social network (Shad) from the point of view of school administrators in Doroud city. *Journal of Applied Educational Leadership*, 7(2), 146-157. Persian [<http://dx.doi.org/10.22098/AEL.2023.12822.1269>]***Corresponding author:** Mansour Torkiantabar**Address:** Department of Business Management, ShQ. C., Islamic Azad University, Shahr-e Qods, Iran.**Tell:** 09163626967**Email:** torkiantabar1403@iau.ac.ir

Extended Abstract

Introduction:

Today's world, a world of great changes, has created new and significant capacities in the scope of human knowledge and has created tools that have changed the nature of work and life and have led to widespread changes in all educational, social and economic areas of humanity. Information and knowledge are changing rapidly, and the teaching and learning process is changing, as is the management of schools. The use of educational technology and electronic content can lead to the development of the quality of education, the expansion of learning opportunities and the availability of education. Emphasis on the use of educational technology can lead to the acquisition of the knowledge and skills needed to function effectively in today's world. (Hasni Jafari & Abbasi, 2019). Today, with the development of the Internet and its expansion at different levels of human life, and the abundance of access to digital facilities and devices supporting it, including mobile phones, computers, laptops, etc., education and teaching and learning methods have been influenced by the Internet and the virtual space that emerged from it. Cyberspace is distinguished from other media by its digital nature, virtual memory, interactivity, hypertext, and decentralization. In addition, it should be added that cyberspace is a double-edged sword that can have both positive functions and play an effective role in creating negative contexts. Leadership in educational organizations is of particular importance due to the impact of education on the progress of societies. The concentration of research on the role of school leadership in the effectiveness of educational centers has led to the emergence of a rich literature and background to explain the importance and role of leadership in schools (Shafiee et al, 2024). Without effective and successful leadership, schools in the country will not be able to improve and improve their performance and accountability for their increasing responsibilities. Achieving the goals of schools and, consequently, achieving the goals of the education system, requires special attention to school principals, especially their leadership role. The effectiveness of school principals also depends on playing the role of leadership effectively and successfully (Mohammadizadeh, Seif, 2021). According to the existing evidence, the (Shad) educational network faces issues and problems that require researchers to conduct various studies to identify its capabilities and shortcomings and to provide practical solutions to help those involved in the country's educational system strengthen this network and eliminate its shortcomings. Therefore, and considering what has been said, this study seeks to answer the following question: From the perspective of school administrators in Dorud County, what is the relationship between infrastructural, technical, and equipment barriers and the correct and optimal use of the (Shad) students' social network?

Methodology:

This study was conducted with the aim of knowing the relationship between infrastructural, technical and equipment barriers with the correct and optimal use of the social network of students (SHAD) from the perspective of school administrators in Dorud city. The research method is a descriptive-survey type of correlation. The statistical population of the study includes 116 school administrators in Dorud city, which due to the limitation of the statistical population, the census method was used and all members of the statistical population were studied. A researcher-made questionnaire was used to collect the required data. This questionnaire contains 18 items to measure and evaluate infrastructural barriers, technical barriers and equipment barriers. The reliability of the questionnaire was estimated at 82% based on the Cronbach's alpha coefficient formula. In analyzing the collected data, frequency, percentage and mean were used in the descriptive statistics section, and in the inferential statistics section, Pearson and Kolmogorov-Smirnov correlation coefficients were used to determine the normality of the data. SPSS26 statistical software was also used to analyze the data.

Results:

This study aimed to find out the relationship between infrastructural, technical, and equipment barriers with the correct and optimal use of students' social networks (SHAD) from the perspective of school administrators in Dorud County, using a descriptive-survey correlational method. The test of the first research hypothesis that there is a relationship between infrastructural barriers with the correct and optimal use of students' social networks (SHAD) showed that from the perspective of school administrators in Dorud County, there is a significant positive relationship between infrastructural barriers and the correct and optimal use of students' social networks (SHAD). The test of the second research hypothesis that there is a relationship between technical limitations with the correct and optimal use of students' social networks (SHAD) showed that from the perspective of school administrators in Dorud County, there is a significant positive relationship between the two variables under study. The result of the test of the third sub-hypothesis of the study that there is a relationship between equipment barriers with the correct and optimal use of students' social networks (SHAD) showed that from the perspective of school administrators in Dorud County, there is a significant positive relationship between these two variables.

The results of this study were consistent with [Bastan, Barghak & Barghak \(2021\)](#), [\(Sadeghi Mehr, Khalafian Nahsafian, Shanki Bavarsad\) \(2021\)](#), [Bayanfar, Sadeghi, Asadi \(2020\)](#), [Azizi Shamami, Izadi, Babaeyan \(2020\)](#), and [Sekakubo, Suleman & Marsden \(2011\)](#).

Discussion and conclusion:

In Iran, e-learning, the concrete example of which is the social network of students (Shad), which was also studied in this research, faces numerous challenges and obstacles that practically make it difficult to achieve the desired results in non-face-to-face education, that is, virtual and electronic education. The lack of technical infrastructure, the lack of facilities and equipment required for the complete establishment of e-learning, the lack of attention to the necessary training in the field of teacher empowerment, and the lack of full awareness of families about the nature of e-learning have caused what is intended and desired by those involved and planners of the educational system to not be provided properly, which is a factor that poses problems for the e-learning system. The social network for students (Shad), which was used to replace in-person education in schools across the country shortly after the outbreak of the coronavirus in March 2019, despite all the efforts that have been made so far to address some of its shortcomings and inadequacies, still faces obstacles and problems that were mentioned in this study and similar studies, the results of some of which have been referred to, which requires that policymakers and curriculum planners pay more attention to resolving these problems. Given the findings of this study, it is necessary for the Ministry of Education to allocate sufficient funds to ensure that infrastructure facilities, including easy and free access to the Internet, increase bandwidth, especially in deprived areas, and consequently provide equal use of this network for all students. It is necessary for the designers of the social network for students (Shad) to take measures so that, technically, there is no problem in accessing and using this network in conditions of high Internet traffic across the country. Accordingly, the government needs to provide the necessary equipment to support this network better and more efficiently, through a separate budget allocation, so that it can be used by all users, especially teachers and students.

Reference:

- Azizi Shamami, M., Izadi, S., & Babaeyan, F. (2019). Examining the obstacles to the adoption and application of information and communication technology in elementary schools, *Scientific-Research Quarterly of New Approach in Educational Management*, 11(1), 117-134. Persian
- Bastan, M., Barghak, M., & Barghak, E. (2021). Measuring the effectiveness of virtual education in a happy context from the perspective of the first secondary school boys of Kohgiluyeh city in the academic year of 2020-2021, the second international conference on new challenges and solutions in engineering Industries and management and accounting, Damghan.
- Bayanfar, F., Sadeghi, S., & Asaadi, F. (2019). the contexts and factors of creativity in teaching creative teachers in elementary schools in the social network of students (Shad), the fifth national scientific research conference on psychology and educational sciences, Shirvan. Persian
- Hasni Jafari, F., & Abbasi, A. (2019). Comparison of electronic learning in the strategy of self-regulation skills and academic motivation in normal and electronic schools in the field of experimental sciences, *Scientific Journal of Education* 15(1), 51-59. Persian
- Mohammadzadeh, Saif, M.H., Indicators of a successful educational leader; Findings of a phenomenological study, *Applied Educational Leadership*, 2, (3), 1-14. DOI: JSA-1707-1182 (R3). Persian
- Sadeghi Mehr, S., Khalafian, F., & Shanki Bavarsad, F. (2021). The opportunities and threats of virtual primary education through the national happy network from the perspective of primary school teachers in Ahvaz city, the 9th national sustainable development conference in educational sciences and psychology, social and cultural studies, Tehran. Persian
- Sekakubo, G., Suleman, H., & Marsden, G. (2011). Issues of adoption: Have e-learning management systems fulfilled their potential in developing countries? *Proceedings of the South African Institute of Computer Scientists and Information Technologists Conference on Knowledge, Innovation and Leadership in a Diverse, Multidisciplinary Environment – SAICSIT*, (11), 231-238. [http://dx. <https://doi.org/10.22098/ael.2023.13764.1350>]
- Shafiee F.S., Dialameh N., Shabani M. (2024). A systematic review of the role of educational leadership in students' academic achievement: a meta-synthesis. *Journal of Applied Educational Leadership*, 4(4), 187-214. Persian [http://dx. <https://doi.org/10.22098/ael.2023.13764.1350>]

شاپا چاپی: ۴۴۸۴-۲۷۱۷ - شاپا الکترونیکی: ۲۷۱۷-۴۴۹۲

مقاله پژوهشی

بررسی و تبیین رابطه بین موانع زیرساختی، فنی و تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود

منصور ترکیان تبار^{*۱} ID

۱. گروه مدیریت بازرگانی، واحد شهرقدس، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرقدس، ایران.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۴/۱۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۷/۱۹

شماره صفحات: ۱۲

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید:

DOI: 10.22098/AEL.2023.12
822.1269

واژه‌های کلیدی:

شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد)، موانع زیرساختی، موانع فنی، موانع تجهیزاتی

چکیده

مقدمه و هدف: این پژوهش با هدف آگاهی از رابطه بین موانع زیرساختی، فنی و تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود به انجام رسیده است.

روش‌شناسی پژوهش: این پژوهش توصیفی-پیمایشی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل ۱۱۶ نفر از مدیران مدارس شهرستان دورود است که به دلیل محدودیت جامعه آماری از روش سرشماری استفاده شد و همه اعضای جامعه آماری مورد مطالعه قرار گرفتند. برای گردآوری داده‌های مورد نیاز پژوهش از پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده شده است. پایایی پرسش‌نامه بر اساس فرمول ضریب آلفای کرونباخ /۸۲ برآورد گردید. برای تحلیل داده‌های گردآوری شده در بخش آمار توصیفی از فراوانی، درصد و میانگین و در بخش آمار استنباطی نیز از ضریب همبستگی پیرسون و کلموگروف اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن داده‌ها استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نرم افزار آماری SPSS26 مورد استفاده قرار گرفته است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود بین موانع زیرساختی (۵۴۵/۰)، موانع فنی (۴۸۹/۰) و تجهیزاتی (۵۵۱/۰) با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری: بدون تردید توجه و تقویت زیرساخت‌های فنی و تجهیزاتی می‌تواند نقش مهم و غیرقابل انکاری در استفاده و بهره‌گیری هر چه بیشتر از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) شود

استناد: ترکیان تبار، منصور. (۱۴۰۵). بررسی و تبیین رابطه بین موانع زیرساختی، فنی و تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود. فصلنامه علمی-پژوهشی رهبری آموزشی کاربردی، ۷(۲)، ۱۵۷-۱۴۶.

*نویسنده مسئول: منصور ترکیان تبار**نشانی:** گروه مدیریت بازرگانی، واحد شهرقدس، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرقدس، ایران.**تلفن:** ۰۹۱۶۳۶۲۶۹۶۷**پست الکترونیکی:** torkiantabar1403@iau.ac.ir

مقدمه

جهان امروز، جهانی با تحولات عظیم، ظرفیت‌های تازه و چشمگیری در محدوده دانش بشری ایجاد کرده و ابزارهایی به‌وجود آورده که ماهیت کار و زندگی را دستخوش تغییر ساخته و تحولات گسترده‌ای در تمام عرصه‌های آموزشی، اجتماعی و اقتصادی بشریت به دنبال داشته است. اطلاعات و دانش به سرعت در حال تغییر هستند و فرآیند تدریس و یادگیری نیاز همانند مدیریت مدارس، در حال تغییر است. استفاده از فناوری آموزشی و محتوای الکترونیکی می‌تواند منجر به توسعه کیفیت آموزش، گسترش شانس‌های یادگیری و در دسترس بودن آموزش شود. تاکید بر استفاده از فناوری آموزشی می‌تواند منجر به دستیابی به دانش و مهارت‌های مورد نیاز برای عملکرد موثر در جهان امروز شود (Hasni Jafari & Abbasi, 2019). امروزه با توجه به توسعه اینترنت و گسترش آن در سطوح گوناگون زندگی انسان، و فراوانی دسترسی به امکانات و وسایل دیجیتال پشتیبانی‌کننده آن از جمله موبایل، کامپیوتر، لپ‌تاپ و غیره، تعلیم و تربیت و شیوه‌های آموزش و یادگیری از اینترنت و فضای مجازی برآمده از آن تاثیر پذیرفته‌اند. فضای مجازی با داشتن خصوصیت دیجیتالی بودن، حافظه مجازی، تعاملی بودن، فرامتن بودن و غیر مرکزی بودن از سایر رسانه‌ها متمایز است. افزون بر آن، باید افزود که فضای مجازی به مثابه تیغ دو لبه است که می‌تواند هم کارکردهای مثبت داشته باشد و هم در ایجاد زمینه‌های منفی نقشی موثر داشته باشد.

آموزش مجازی، مهم‌ترین کاربرد فناوری اطلاعات است که در قالب نظام‌های گوناگون مثل یادگیری رایانه محور، یادگیری برخط، یادگیری شبکه محور و آموزش تحت شبکه ارایه می‌شود. یادگیری الکترونیکی با داشتن ویژگی‌هایی، همچون افزایش کیفیت یادگیری، امکان ارائه دروس در محیط چندرسانه‌ای و در نتیجه، جذاب تر شدن محتوا، سهولت دسترسی به حجم بالایی از اطلاعات و کاهش هزینه‌های آموزشی، انعطاف پذیری بالا، گردآوری سریع بازخوردها و تجزیه و تحلیل آنها، نظارت و کنترل دقیق بر نظام آموزشی و اطلاعات، برقراری عدالت آموزشی، پشتیبانی تعداد زیادی دانشجو در یک کلاس، کاهش هزینه‌های مربوط به رفت و آمد و صرفه جویی در زمان، امکان بهره‌مندی از آموزش در هر زمان و هر مکان و... در حال جایگزین شدن با شیوه‌های آموزش سنتی است (Vega-Vazquez, Revilla-Camacho, & Cossío-Silva, 2013). شبکه‌های اجتماعی به عنوان یک کانال ارتباطی کلیدی و منبع حمایت اجتماعی نقش مهمی در محیط‌های یادگیری دارند. بسیاری از وب سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، مانند ادمودو^۱، به طور خاص برای یادگیری طراحی شده اند (Manca & Ranieri, 2017) شبکه‌های اجتماعی مزایای زیادی در یادگیری دارند زیرا دسترسی وسیعی به اطلاعات و منابع اطلاعاتی فراهم می‌کنند، موانع تعامل گروهی و ارتباطات را کاهش می‌دهند، از فعالیت‌های یادگیری مشارکتی حمایت می‌کنند (Al-Dhanhani, Mizouni, Otrok, Al-Rubaie, 2015)، فراگیران را تشویق می‌کنند تا درباره خودآموزی بیش‌تر بیاموزند (Keleş, Demirel, 2011)، شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) با مالکیت و مدیریت وزارت آموزش و پرورش، نوعی فناوری و نرم افزار ارتباطی است که در ۲۱ فروردین سال ۱۳۹۹ به کمک مدارس کشور آمده است تا امکان برگزاری کلاس مجازی از راه این نرم افزار فراهم شود با کمک این نرم افزار دانش‌آموزان و معلمان با اتصال به سامانه‌ای رسمی و جامع در فضای مجازی به آموزش و تعلیم ادامه خواهند داد. هدف استفاده از این نرم افزار برقراری عدالت آموزشی به صورت ایجاد بسترها و فرصت‌های لازم برای دسترسی تمام افراد به آموزش و پرورش با کیفیت یکسان و متناسب با استعدادها و نیازهای فردی و اجتماعی آنان است. در شبکه اجتماعی دانش‌آموزی، معلمان می‌توانند محتوای درسی مناسب را با خلاقیت و امکاناتی بیش‌تر در اختیار دانش‌آموزان قرار دهند. یکی از مسایل که می‌تواند میزان استفاده و موفقیت‌آمیز بودن استفاده از این نرم افزار را تحت تاثیر قرار دهد، داشتن سواد رسانه‌ای^۲ است (Moradi, 2019).

رهبری در سازمان‌های آموزشی به علت تأثیر آموزش و پرورش در پیشرفت جوامع، از اهمیتی ویژه برخوردار است. تراکم پژوهش‌ها درباره نقش آفرینی رهبری مدرسه در اثربخشی مراکز تربیتی، موجب پدید آمدن ادبیات و پیشینه‌ای غنی برای توضیح

¹. Edmodo

². media literacy

اهمیت و نقش رهبری در مدارس شده است (Shafiee et al, 2024). مدارس کشور بدون رهبری مؤثر و موفق قادر به اصلاح و بهبود عملکرد خود و نیز پاسخگویی مسئولیت‌های روزافزون خویش نخواهند بود. تحقق اهداف مدارس و به تبع آن تحقق اهداف نظام آموزش و پرورش، نیازمند توجه خاص به مدیران مدارس و به‌ویژه به نقش رهبری آنها می‌باشد. کارآمدی مدیران مدارس نیز منوط به ایفای نقش رهبری به صورتی مؤثر و موفقیت‌آمیز می‌باشد (Mohammadizadeh, Seif, 2021). با توجه به اینکه امروزه استفاده از فضای مجازی به عنوان یک ابزار برای آموزش مورد توجه کارشناسان و صاحب‌نظران قرار گرفته است به همین دلیل نیز از سوی پژوهشگران در نقاط گوناگون جهان مطالعات و پژوهش‌های متعدد و متنوعی صورت گرفته است که در ادامه به نتایج برخی از آنها در داخل و خارج از کشور اشاره می‌شود:

نتایج حاصل از پژوهش Bastan, Barghak & barghak (2021) با عنوان: سنجش اثربخشی آموزش مجازی در بستر شاد از دیدگاه دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه اول شهرستان کهگیلویه نشان داد که بطور کلی میزان رضایت مورد استنباط پاسخ‌دهندگان از سیستم آموزش در بستر شاد در خصوص تمامی مولفه‌ها در سطح متوسط می‌باشد. بین کیفیت ارائه یادگیری، اثربخشی آموزش مجازی در مولفه‌های توجه به تفاوت‌های فردی، تسهیل همکاری بین دانش‌آموزان، ارائه بازخورد و ارزشیابی، رابطه‌ای معنادار مشاهده شد (Sadeghi Mehr, Khalafian Nahsafian, Shanki Bavarsad, 2021). در پژوهشی با عنوان: فرصت‌ها و تهدیدهای آموزش مجازی مقطع ابتدایی از راه شبکه ملی شاد از دیدگاه معلمان مدارس ابتدایی شهرستان اهواز به این نتیجه رسیدند که مضمون‌های اصلی تهدیدها، در چهار مقوله‌ی مشکلات مرتب با زیرساخت‌ها، مشکلات آموزشی، مشکلات عاطفی، روانی و جسمی و مشکلات اجتماعی و مضمون‌های اصلی فرصت‌ها در دو مقوله مضمون‌های مزایا و مضمون‌های ظرفیت‌ها قرار گرفتند. Masoudi and Amirpour (2021) در پژوهش خود محدودیت‌ها و راهبردهای شبکه اجتماعی شاد در دوران کرونا را از دیدگاه معلمان شهرستان‌های مانه و سملقان استان خراسان شمالی مورد مطالعه و بررسی قرار دادند. تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، منجر به شناسایی دو مقوله اصلی (محدودیت‌ها و راهبردها) شد محدودیت‌های سامانه شاد شامل: عدم دسترسی همه دانش‌آموزان به فضای شاد بویژه در مناطق محروم، سنگین بودن هزینه‌ها، کند بودن سرعت اینترنت، دشواری بودن سنجش یادگیری واقعی دانش‌آموزان و سلب شدن قدرت نظارت از معلم، اعتیاد برخی دانش‌آموزان به اینترنت و گوشی از جمله موانع و مشکلات آن عنوان شد. Motlagh Mahavi & Zandi (2020) در پژوهشی با عنوان: آسیب‌شناسی شبکه اجتماعی آموزش دانش‌آموزان (شاد) از دیدگاه معلمان، دانش‌آموزان و والدین دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر اهواز پرداختند. بر اساس یافته‌های پژوهش، مهم‌ترین موانع اثربخشی شبکه اجتماعی آموزش دانش‌آموزان (شاد) عبارت از نگرش‌های منفی نسبت به سامانه شاد؛ موانع پداگوژیک؛ پایین بودن سواد فناورانه و اطلاعاتی؛ موانع زیرساختی و سخت‌افزاری؛ دشواری‌های مالی، مادی، و زمانی و پیامدهای عاطفی منفی برای دانش‌آموزان بودند. Bayanfar, Sadeghi, Asadi (2020) با بررسی زمینه‌ها و عوامل خلاقیت در تدریس معلمان خلاق در مدارس ابتدایی در شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) به این نتیجه دست یافتند که خلاقیت در تدریس معلمان در برنامه شاد را می‌توان متأثر از سه دسته از عوامل مشتمل بر عوامل فردی تجربه و تحصیلات، علاقه و انگیزه، وجدان کاری عوامل فرهنگی توجه به تعارض محتوا با نیاز دانش‌آموزان مناطق گوناگون و توجه به محدودیت‌های فرهنگی در بعضی خانواده‌ها و عوامل اداری زیر ساخت‌های برنامه شاد، مدیر مدرسه و همکاران دانست. Azizi Shamami, Izadi, Babaeyan (2020) در پژوهشی موانع پذیرش و به کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدارس ابتدایی شهر بابل را مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌ها نشان داد که به ترتیب اولویت موانع انگیزشی، مهارتی، زیرساخت آموزشی و فرهنگی از موانع پذیرش فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌شمار می‌روند. Choudhury & Pattnaik (2020) در پژوهشی با عنوان عوامل مؤثر بر یادگیری در بررسی ۱۳۸ مقاله مروری و ۵۴ مقاله پژوهشی به عوامل زیر اشاره کرد: سبک آموزشی، روش ارزیابی مناسب، طراحی آموزشی، تشویق برای تامل یادگیرنده، صحت محتوا، ارتباط بین مدرس و یادگیرنده، پذیرش فناوری معلم، کیفیت منابع ارائه شده در کلاس، شیوه تدریس معلم، دانش دانش‌آموز از رسانه‌های آموزشی. Asoodar (2016) در پژوهش خود عوامل مؤثر در یادگیری دانش‌آموزان در دوره‌های آموزش مجازی را بررسی کرد نتایج پژوهش وی نشان داد که موفقیت یک برنامه آموزشی به صلاحیت و

نگرش مربی، دانش و مهارت‌های لازم برای استفاده از فناوری، اشتیاق دانش‌آموز به یادگیری، نحوه حضور دانش‌آموزان در کلاس، محتوای ارائه شده توسط معلم و هم‌چنین، کیفیت فضای مجازی بستگی دارد. [Tarus, Gichoya, Muumbo \(2015\)](#) در پژوهشی در رابطه با چالش‌های پیاده‌سازی آموزش الکترونیکی در کنیا به این نتیجه رسیدند که فناوری اطلاعات و ارتباطات و زیرساخت‌های آموزش الکترونیکی، پشتیبانی مالی، پهنای باند پایین اینترنت، سیاست‌های ناکافی، مهارت‌های فنی، نگرش معلمان و هزینه زمانی برای تهیه منابع الکترونیکی در زمره موانع پیاده‌سازی آموزش الکترونیکی در کشور کنیا به‌شمار می‌روند. [Sekakubo, Suleman & Marsden \(2011\)](#) در پژوهشی در کشور آفریقا دسترسی به اینترنت، شکاف دانش ذینفعان، بی‌سوادی فناوری اطلاعات و ارتباطات، استراتژی‌های تعریف نشده، انتخاب ناکافی LMS ها، و پشتیبانی ناکارآمد کاربر را از موانع آموزش الکترونیکی در این کشور برشمردند.

[Al-Senaidi, Lin & Poirat \(2009\)](#) در پژوهش خود موانع پذیرش فناوری برای آموزش و یادگیری در کشور عمان را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج پژوهش نشان داد که کمبود تجهیزات، عدم اطمینان، عدم حمایت نهادی، تردید در مزایای ICT و کمبود زمان از جمله موانع پذیرش فناوری برای آموزش و یادگیری در این کشور است. [Sife, Lwoga & Sanga \(2007\)](#) در پژوهشی به مطالعه فناوری‌های جدید برای آموزش و یادگیری در کشور تانزانیا پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که رویکرد سیستماتیک، آگاهی و نگرش ذینفعان، پشتیبانی اداری، پشتیبانی فنی، توسعه کارکنان، تحول آموزش عالی، کمبود بودجه از مهم‌ترین موانع در استفاده از فناوری‌های نوین در آموزش و یادگیری هستند.

با توجه به نتایج مطالعات و پژوهش‌هایی که پیرامون آموزش مجازی در ایران و خارج از کشور به انجام رسیده است و به تعدادی از آنان نیز اشاره شد این واقعیت آشکار می‌شود که آموزش غیر حضوری و استفاده از بستر فضای مجازی برای برگزاری کلاس‌های آموزشی به‌ویژه در شرایط خاص و بحرانی از جمله پدیده‌هایی همانند همه‌گیری بیماری کوئید ۱۹ ضرورت توجه به فرصت‌ها، تهدیدها و نقاط قوت و ضعف این نوع آموزش را بیش از پیش احساس می‌شود و به همین دلیل است که در سالیان اخیر پژوهشگران به آن توجه جدی و ویژه داشته‌اند و آن را از زوایا و ابعاد گوناگون مورد مطالعه قرار داده‌اند از آنجا که شناسایی نقاط قوت و ضعف هر برنامه‌ای می‌تواند راه را برای استفاده درست و مطلوب از آن فراهم کند لذا در رابطه با شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) نیز ضرورت ایجاد می‌کند تا با پژوهش‌های علمی متعدد محاسن و معایب این برنامه شناسایی و با ارائه راهکارهای علمی و عملی زمینه برای ارتقاء قابلیت‌ها و توانمندی‌های آن فراهم شود. شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) به عنوان یک شبکه آموزشی نوپا در دوره همه‌گیری بیماری کوئید جایگزین آموزش حضوری در نظام آموزشی کشور شدو در حال حاضر نیز در برخی شرایط از جمله تعطیلی مدارس به دلیل آلودگی هوا و یا موارد مشابه آن مورد استفاده قرار می‌گیرد. عدم آشنایی کافی معلمان، دانش‌آموزان و والدین با قابلیت‌ها و نقاط ضعف این شبکه، دست‌اندرکاران، برنامه‌ریزان، معلمان و پژوهشگران حوزه تعلیم و تربیت را بر آن داشت تا نقاط ضعف و قوت شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) را از زوایای گوناگون مورد مطالعه و بررسی قرار دهند. از آنجا که یکی از مهم‌ترین اهداف آموزش، یادگیری است، بنابراین فراهم ساختن امکانات و شرایط لازم برای یادگیری مطلوب و دستیابی به اهداف آموزشی اصلی است که هم در آموزش حضوری و هم در آموزش غیر حضوری یا آموزش مبتنی بر فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی مورد توجه ویژه قرار گیرد. دیدیکی از چالش‌هایی که درحال حاضر در آموزش از راه شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) مطرح است عوامل موثر بر ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان برای یادگیری مطلوب و موثر است. در چند سال اخیر استفاده و بهره‌گیری از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) به دلیل شیوع ویروس کرونا جایگزین آموزش حضوری شد و در این مدت تلاش‌های فراوانی صورت گرفت که موانع و مشکلات آن برطرف شود و خلا آموزش حضوری برطرف شود. با این حال و با توجه به شواهد و قرائن موجود این شبکه آموزشی همچنان با مسائل و مشکلاتی مواجه است که ضرورت ایجاد می‌کند پژوهشگران با انجام پژوهش‌های گوناگون، توانمندی‌ها و کاستی‌های آن را شناسایی و با ارائه راهکارهای عملی، به دست‌اندرکاران نظام آموزشی کشور در تقویت این شبکه و رفع نارسایی‌های آن کمک کنند. بنابراین و با توجه به آنچه گفته شد این پژوهش در صدد پاسخگویی به این سوال است که: از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود رابطه بین موانع زیرساختی، فنی و تجهیزاتی با

استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) چگونه است؟ برای دستیابی به اهداف این پژوهش فرضیات زیر مورد آزمون قرار گرفتند:

- از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود بین موانع زیرساختی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) رابطه وجود دارد.
- از دیدگاه معلمان مقطع ابتدایی شهرستان دورود بین محدودیت‌های فنی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) رابطه وجود دارد.
- از دیدگاه معلمان مقطع ابتدایی شهرستان دورود بین موانع تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) رابطه وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با هدف آگاهی از رابطه بین موانع زیرساختی، فنی و تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود به انجام رسیده است. روش پژوهشی توصیفی-پیمایشی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل ۱۱۶ نفر از مدیران مدارس شهرستان دورود است که به دلیل محدودیت جامعه آماری از روش سرشماری استفاده شد و همه اعضای جامعه آماری مورد مطالعه قرار گرفتند. برای گردآوری داده‌های مورد نیاز از پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده شده است. این پرسش‌نامه شامل ۱۸ گویه برای سنجش و اندازه‌گیری موانع زیرساختی، موانع فنی و موانع تجهیزاتی مورد استفاده قرار گرفته است. پایایی پرسش‌نامه بر اساس فرمول ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ برآورد شد. در تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده در بخش آمار توصیفی از فراوانی، درصد و میانگین و در بخش آمار استنباطی نیز از ضریب همبستگی پیرسون و کلموگروف اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن داده‌ها استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز نرم افزار آماری SPSS26 مورد استفاده قرار گرفته است.

یافته‌ها

آزمون نخستین فرضیه پژوهش

- از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود بین موانع زیرساختی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) رابطه وجود دارد.

جدول ۱: بررسی رابطه بین موانع زیرساختی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد)

متغیر	استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد)	سطح معنی‌داری
موانع زیرساختی	مقدار همبستگی ۰/۵۴۵	۰/۰۰۰
	ضریب تعیین (%) ۰/۲۹۷	

بر اساس آنچه در جدول (۱) مشاهده می‌شود، مقدار همبستگی بین موانع زیرساختی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) ۰/۵۴۵ محاسبه شده است که با در نظر گرفتن سطح معنی‌داری (P=۰/۰۰۰) چنین نتیجه‌گیری می‌شود که از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود بین موانع زیرساختی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) رابطه وجود دارد. بر این اساس، فرضیه پژوهش تایید و فرضیه صفر رد می‌شود. از جانب دیگر این عامل به میزان ۲۹/۷ درصد تغییر در متغیر وابسته یعنی استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) را پیش‌بینی می‌کند.

آزمون دومین فرضیه پژوهش

– از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود بین محدودیت‌های فنی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش آموزان (شاد) رابطه وجود دارد.

جدول ۲: بررسی رابطه بین محدودیت‌های فنی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش آموزان (شاد)

استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش آموزان (شاد)			متغیر
سطح معنی‌داری	ضریب تعیین (%)	مقدار همبستگی	محدودیت‌های فنی
۰/۰۰۰	۰/۲۴۱	۰/۴۸۹	

بر اساس آنچه در جدول (۲) مشاهده می‌شود مقدار همبستگی بین محدودیت‌های فنی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش آموزان (شاد) $0/502$ محاسبه شده است که با در نظر گرفتن سطح معنی‌داری ($P=0/000$) چنین نتیجه‌گیری می‌شود که از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود بین محدودیت‌های فنی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش آموزان (شاد) رابطه وجود دارد. بر این اساس، فرضیه پژوهش تایید و فرضیه صفر رد می‌شود. از سوی دیگر، این عامل به میزان $24/1$ تغییر در متغیر وابسته، یعنی استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش آموزان (شاد) را پیش‌بینی می‌کند.

آزمون سومین فرضیه پژوهش

-- از دیدگاه معلمان مقطع ابتدایی شهرستان دورود بین موانع تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) رابطه وجود دارد.

جدول ۳: بررسی رابطه بین موانع تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد)

متغیر	استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد)	سطح معنی‌داری
موانع تجهیزاتی	مقدار همبستگی ۰/۵۵۱	ضریب تعیین (%) ۰/۳۰۴
		۰/۰۰۰

بر اساس آنچه در جدول (۳) مشاهده می‌شود مقدار همبستگی بین موانع تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) ۰/۵۵۱ محاسبه شده است که با در نظر گرفتن سطح معنی‌داری ($P=0/000$) چنین نتیجه‌گیری می‌شود که از دیدگاه معلمان زن مقطع ابتدایی شهرستان دورود بین موانع تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) رابطه وجود دارد. بر این اساس فرضیه پژوهش تایید و فرضیه صفر رد می‌شود. از جانب دیگر، این عامل به میزان ۳۰/۴ تغییر در متغیر وابسته یعنی استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) را پیش‌بینی می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف آگاهی از رابطه بین موانع زیرساختی، فنی و تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود به روش توصیفی-پیمایشی از نوع همبستگی به انجام رسیده است. آزمون نخستین فرضیه پژوهش مبنی بر وجود رابطه بین موانع زیرساختی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) نشان داد که از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود بین موانع زیرساختی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. (Sadeghi Mehr, Khalafian Nahsafian, Shanki Bavarsad, 2021), (Bastan, Barghak & barghak, 2021), (Azizi Shamami, Izadi, Babaeyan, 2020), (Bayanfar, Sadeghi, Asadi, Sekakubo, Suleman & Marsden, 2011) همسو بوده است.

آزمون دومین فرضیه پژوهش مبنی بر وجود رابطه بین محدودیت‌های فنی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) نشان داد که از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود بین دو متغیر مورد مطالعه رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. این نتیجه با نتایج حاصل از پژوهش‌های (Al-Senaidi, Lin & Poirat, 2020), (Motlagh Mahavi & Zandi, 2009), (Sife, Lwoga & Sanga, 2007) همسو بوده است.

نتیجه آزمون سومین فرضیه فرعی پژوهش مبنی بر وجود رابطه بین موانع تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) نشان داد که از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود بین این دو متغیر رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. این نتیجه با نتایج حاصل از پژوهش‌های (Masoudi and Amirpour, 2021), (Tarus, Gichoya, Muumbo, 2015), (Sekakubo, Suleman & Marsden) همسو بوده است.

با شیوع ویروس کرونا، فعالیت‌های آموزشی در تمامی مقاطع در کشورهای گوناگون با چالش‌های متعدد مواجه شد به گونه‌ای که تا به امروز فرآیند آموزش در بسیاری از کشورهای دنیا به شکل الکترونیکی و یا به عبارت بهتر در فضای مجازی انجام می‌شود. در کشور ما نیز مدت زمان کمی پس از شیوع ویروس کرونا، شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) با هدف استمرار آموزش و جلوگیری از تعطیلی مدارس راه‌اندازی شد. از آنجا که راه‌اندازی این شبکه، تجربه‌ای نو در انجام فعالیت‌های آموزشی برای دانش‌آموزان بوده است در بدو امر با موانع و چالش‌های مواجه بود که با وجود برطرف شدن برخی از این موانع، اما همچنان با چالش‌های متعددی دست و پنجه نرم می‌کند که ضرورت ایجاد می‌کند در صورت تاکید بر استفاده مستمر از آن، از سوی دست‌اندرکاران و طراحان شبکه اجتماعی دانش‌آموزان تدابیر و تمهیدات لازم برای رفع این موانع اندیشیده شود. در کشور ایران آموزش الکترونیکی که مصداق عینی آن شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) می‌باشد و در این پژوهش هم مورد مطالعه قرار گرفت با چالش‌ها و موانع متعددی مواجه است که عملاً دست‌یابی به نتایج مطلوب در آموزش غیر حضوری یا همان آموزش مجازی و الکترونیکی را سخت و دشوار می‌کند. نبود زیرساخت‌های فنی، کمبود امکانات و تجهیزات مورد نیاز برای استقرار کامل آموزش الکترونیکی، کم‌توجهی به آموزش‌های لازم در زمینه توانمندسازی معلمان و عدم آگاهی کامل

بررسی و تبیین رابطه بین موانع زیرساختی، فنی و تجهیزاتی با استفاده درست و بهینه از شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان دورود خانواده‌ها از ماهیت آموزش الکترونیکی سبب شده است تا آنچه مدنظر و مطلوب دست اندرکاران و برنامه‌ریزان نظام آموزشی است به خوبی تامین نشود که همین خود عاملی است که نظام آموزش الکترونیکی را با مشکل مواجه می‌سازد. شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) که استفاده از آن کمی پس از شیوع ویروس کرونا از اسفند ۱۳۹۸ در مدارس سراسر کشور جایگزین آموزش حضوری شد علیرغم همه تلاش‌هایی که تاکنون برای رفع برخی از نواقص و نارسایی‌های آن صورت گرفته است، اما همچنان با موانع و مشکلاتی که در این پژوهش و پژوهش‌های مشابه که به نتایج برخی از آنان اشاره شد مواجه است که ضرورت ایجاد می‌کند تا سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان درسی اهمیتی بیشتر برای رفع این مشکلات داشته باشند. با توجه به یافته‌های این پژوهش ضرورت ایجاد می‌کند تا از سوی وزارت آموزش و پرورش با تخصیص اعتبارات کافی به گونه‌ای عمل شود که امکانات زیرساختی از جمله دسترسی آسان و رایگان به اینترنت، افزایش پهنای باند به‌ویژه در مناطق محروم و به تبع آن امکان استفاده برابر از این شبکه برای همه دانش‌آموزان فراهم شود از سوی نیاز است تا طراحان شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) تدابیری اتخاذ کنند تا به لحاظ فنی در شرایط ترافیک بالای استفاده از اینترنت در سطح کشور، مشکلی برای دسترسی و استفاده از این شبکه ایجاد نشود. بر همین اساس نیاز است تا دولت از راه اختصاص بودجه مجزا، تجهیزات مورد نیاز پشتیبانی هر بهتر و مطلوب تر این شبکه را فراهم سازد تا استفاده از آن برای همه کاربران به‌ویژه معلمان و دانش‌آموزان فراهم شود.

ملاحظات اخلاقی

تمامی اصول اخلاقی در این مقاله در نظر گرفته شده است. شرکت‌کنندگان در جریان هدف پژوهش و مراحل اجرای آن قرار گرفتند. آن‌ها هم‌چنین، از محرمانه بودن اطلاعات خود اطمینان داشتند.

حامی مالی

این مقاله هیچگونه حامی مالی نداشته است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

1. Al-Dhanhani, A., Mizouni, R., Otrok, H., & Al-Rubaie, A. (2015). Analysis of collaborative learning in social network sites used in education. *Soc Netw Anal Min*. 5(1):65. DOI: 10.1007/S13278-015-0303-Z
2. Al-Senaidi, S., Lin, L., & Poirot, J. (2009). Barriers to adopting technology for teaching and learning in Oman. *Computers and Education*, 53 (3), 575–590. DOI:10.1016/j.compedu.2009.03.015
3. Asoodar, B. (2016). Innovative collaborative learning strategies for integrated interactive e- Learning in the 21st century. 13th International Conference on Cognition and Exploratory Learning in Digital Age, 315-318.
4. Azizi Shamami, M., Izadi, S., & Babaeyan, F. (2019). Examining the obstacles to the adoption and application of information and communication technology in elementary schools, *Scientific-Research Quarterly of New Approach in Educational Management*, Year 11, Number 1, 117-134. *Persian*
5. Bastan, M., Barghak, M., & Barghak, E. (2021). Measuring the effectiveness of virtual education in a happy context from the perspective of the first secondary school boys of Kohgiluyeh city in the academic year of 2020-2021, the second international conference on new challenges and solutions in engineering Industries and management and accounting, Damghan.
6. Bayanfar, F., Sadeghi, S., & Asaadi, F. (2019). the contexts and factors of creativity in teaching creative teachers in elementary schools in the social network of students (Shad), the fifth national scientific research conference on psychology and educational sciences, Shirvan. *Persian*
7. Choudhury, S., & Pattnaik, S. (2020). Emerging themes in e-learning: A review from the stakeholders' perspective. *Computers and Education*, 144, 103657. DOI: 10.1016/j.compedu.2019.103657
8. Hasni Jafari, F., & Abbasi, A. (2019). Comparison of electronic learning in the strategy of self-regulation skills and academic motivation in normal and electronic schools in the field of experimental sciences, *Scientific Journal of Education* 15(1), 51-59. *Persian*
9. Keleş, E., & Demirel, P. (2011). Using Facebook in Formal Education as a Social Network. 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium.

10. Madaiah, M., Seshaiyengar, C.T., Suresh, P., Munipapanna, S., & Sonnappa, SD. (2015). Study to assess the effects of social networking sites on medical college students. *International Journal of Community Medicine and Public Health*; 3(5):1204–8. DOI: <https://doi.org/10.18203/2394-6040.ijcmph20161385>
11. Manca, S., & Ranieri M. (2017). Implications of social network sites for teaching and learning. Where we are and where we want to go. *Educ Inf Technol.*;22(2):605–22. DOI:10.1007/s10639-015-9429-x
12. Masoudi, M., & Amirpur. M. (2021). Limits and strategies of the happy social network during the Corona era, the 4th international conference on social studies, law and popular culture, Tehran. *Persian*
13. Moradi, A. (2019). bottlenecks and strategies of using the student social network (SHAD) in teaching and learning of students during the corona outbreak: a phenomenological study, national virtual localization conference; Updating and efficiency of educational management in educational organizations, Kermanshah. *Persian*
14. Mohammadizadeh, Saif, M.H., Indicators of a successful educational leader; Findings of a phenomenological study, *Applied Educational Leadership*, 2, (3), 1-14. DOI: JSA-1707-1182 (R3). *Persian*
15. Motlagh Mahavi, B., & Zandi, Kh. (2019). Pathology of the social network of students' education (Shad), the fifth national conference of new approaches in education and research, Mahmudabad. *Persian*
16. Sadeghi Mehr, S., Khalafian, F., & Shanki Bavarsad, F. (2021). The opportunities and threats of virtual primary education through the national happy network from the perspective of primary school teachers in Ahvaz city, the 9th national sustainable development conference in educational sciences and psychology, social and cultural studies, Tehran. *Persian*
17. Sekakubo, G., Suleman, H., & Marsden, G. (2011). Issues of adoption: Have e-learning management systems fulfilled their potential in developing countries? *Proceedings of the South African Institute of Computer Scientists and Information Technologists Conference on Knowledge, Innovation and Leadership in a Diverse, Multidisciplinary Environment – SAICSIT*, (11), 231-238. DOI:10.1145/2072221.2072248
18. Shafiee, F.S., Dialameh, N., & Shabani, M. (2024). A systematic review of the role of educational leadership in students' academic achievement: a meta-synthesis. *Journal of Applied Educational Leadership*, 4(4), 187-214. *Persian*. [<http://dx.https://doi.org/10.22098/ael.2023.13764.1350>]
19. Sife, A. S., Lwoga, E. T., & Sanga, C. (2007). New technologies for teaching and learning: Challenges for higher learning institutions in developing countries. *International Journal of Education and Development Using Information and Communication Technology*, 3 (2), 57–67.
20. Tarus, J. K., Gichoya, D., & Muumbo, A. (2015). Challenges of implementing e-learning in Kenya: A case of Kenyan public universities. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 16 (1), 120–141. DOI: <https://doi.org/10.19173/irrodl.v16i1.1816>
21. Vega-Vazquez, M., Revilla-Camacho, M.A. & Cossío-Silva, F.J. (2013). The value co-creation process as a determinant of customer satisfaction, *Management Decisio*. 51(10), 1945– 1953. DOI: 10.1108/MD-04-2013-0227